

קרום התא

מגמת ביולוגיה ישת"ח

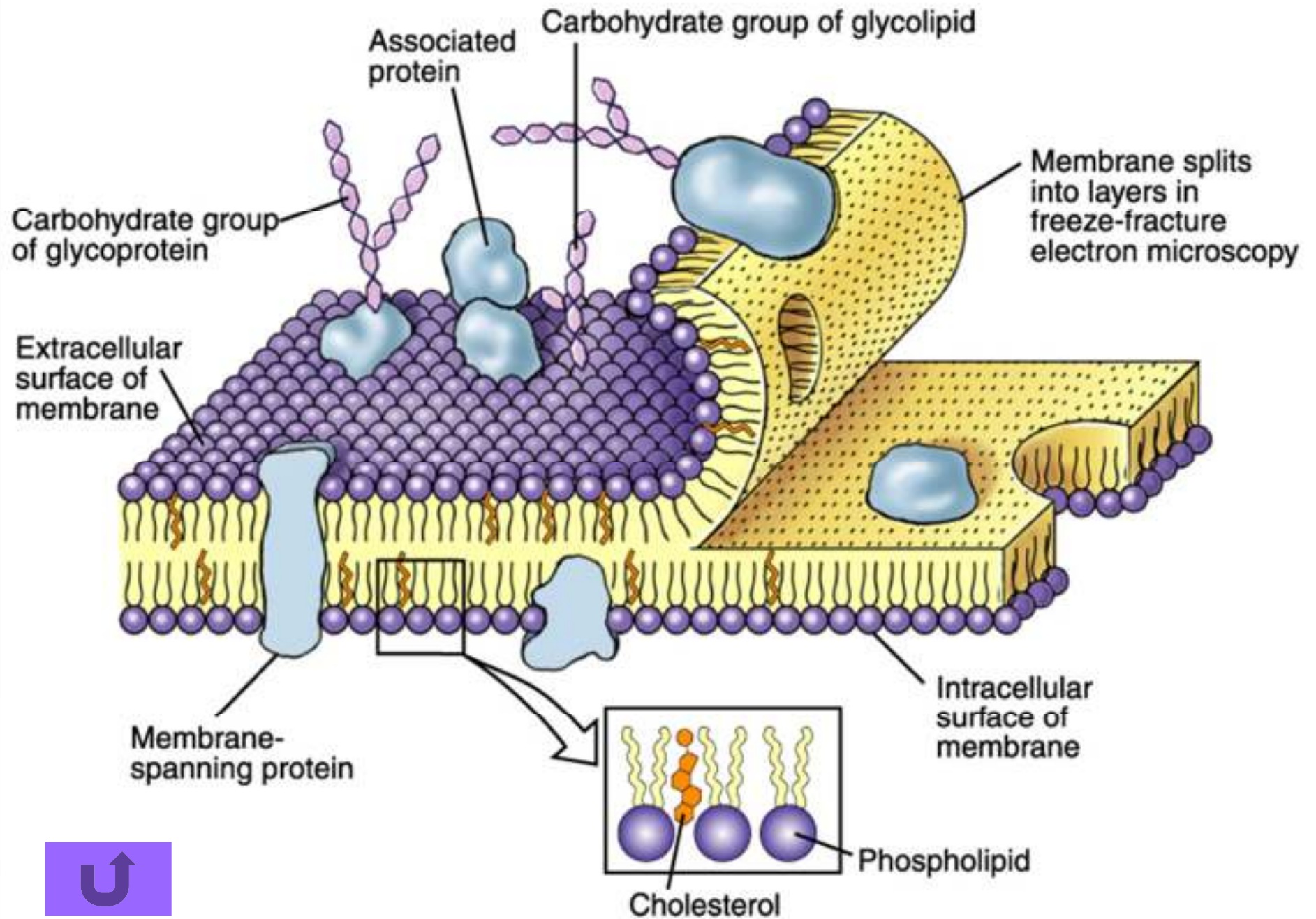
נושאים במצגת

תפקידי הקרום ▶

הרכב הקרום ▶

מעבר חומרים דרך הקרום ▶

תפקידי הקרום

- ▶ הפרדה בין הסביבה הפנימית לחיצונית
- ▶ קישור בין הסביבה הפנימית לחיצונית
- ▶ זיהוי התא
- ▶ הגנה על חלבוני התא

הרכב קרום התא

ליפידים ▶

גליצרול ▶

פוספוליפידים ▶

חלבונים ▶

סוכרים ▶

הרכב קרום התא - ליפידים

▶ תרכובת אורגנית הידרופובית

▶ אינה קוטבית

▶ מרכיב מרכזי בקרום

▶ מקור לבניית מולקולות אורגניות

▶ מקור ליצירת אנרגיה

▶ אבן הבניין היא חומצת שומן

הרכב קרום התא – ליפידים (המשך)

► מבנה בסיסי – חומצת שומן:

- שרשרת פחמנים + קרבוקסיל (COOH)
- קשר יחיד בין פחמנים = חומצה רוויה (במימן). מוצקים, יימצאו בשומנים.
- קשר כפול בין פחמנים = חומצה לא רוויה. נוזליים, יימצאו בשמנים.

► מציקות המברנה משפיעה על מעבר חומרים דרכה

הרכב קרום התא - גליצרול

▶ מולקולה תלת פחמנית

▶ משמשת כקישור בין חלק הידרופילי להידרופובי

הרכב קרום התא - פוספוליפידים

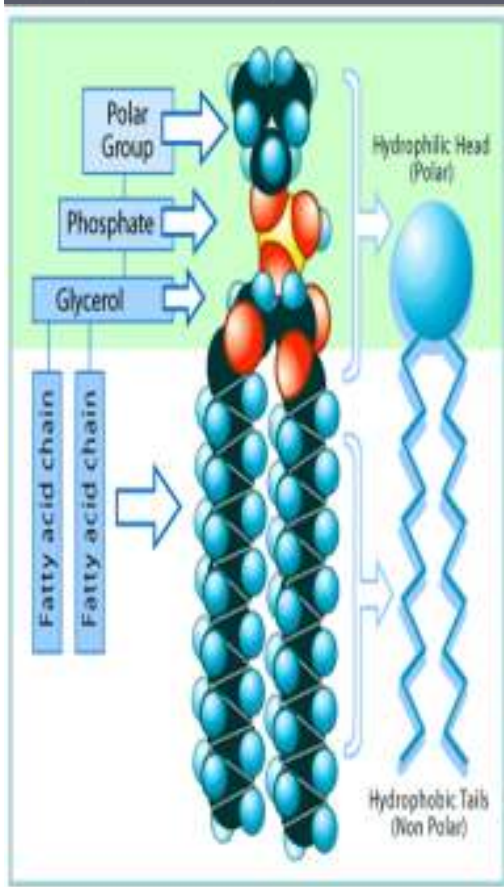
▶ הליפידים העיקריים המרכיבים את קרום התא

▶ מבנה:

■ ראש הידרופילי

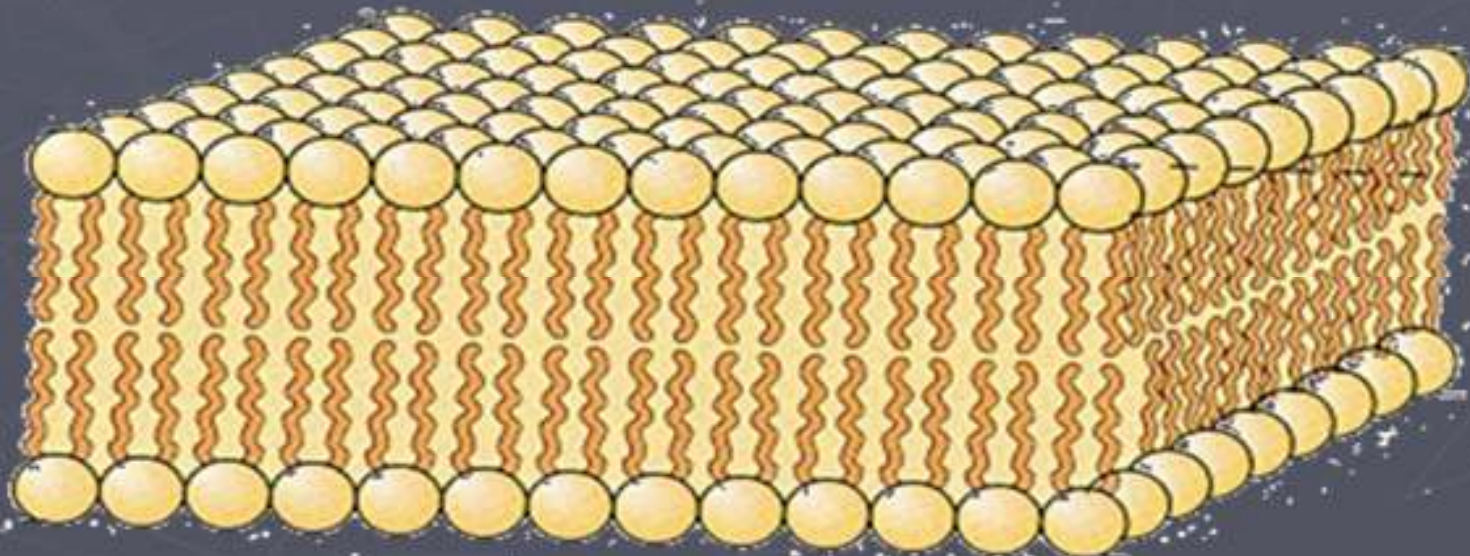
■ גליצרול לקישור

■ זנב הידרופובי המורכב משני חומצות שומן

סיכום – פוספוליפידים במבנה הממברנה

- ▶ בונים את שלד הממברנה בצורה דו שכבתית
- ▶ צדדים הידרופיליים כלפי המים בסביבה הפנימית והחיצונית ושכבת הידרופובית כפולה באמצע
- ▶ מבצעים את תפקידי ההגנה והחציצה

החלבוניים בממברנה

על גבי הממברנה ►

בתוך מבנה הממברנה ►

תפקידים: ►

■ חלבוני מבנה

■ טרנספורטים (מעבירים חומרים)

■ אנזימים

■ קולטנים

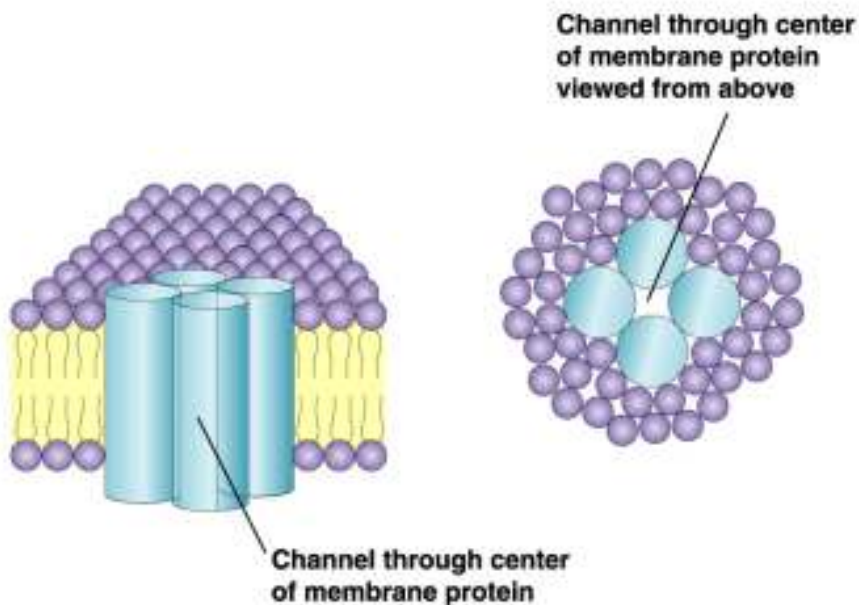

חלבוני הובלה - תעלות

- ▶ חלבונים טרנסממברנליים (חוצים את המברנה לארכה)
- ▶ מכילות מים
- ▶ מקשרות בין הסביבה הפנימית לחיצונית
- ▶ מאפשרות מעבר מהיר של חומרים
- ▶ בוררים על ידי:

- גודל פתח התעלה
- מטען חשמלי שלה

- ▶ מעבירות בעיקר מים ויונים
- ▶ ישנם מנגנוני פתיחה / סגירה
- חשמליים, מכני, כימי

חלבוני הובלה - נשאים

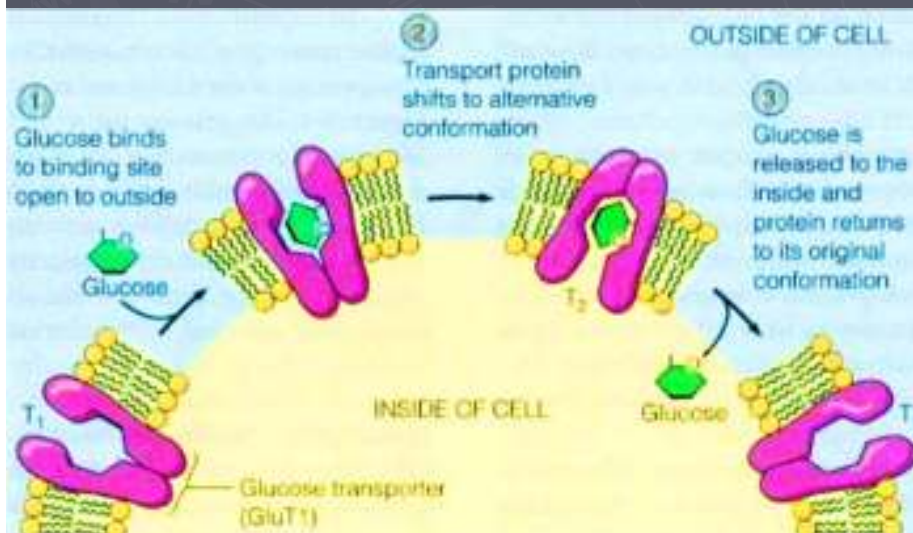
▶ חלבונים טרנסממברנליים (חוצים את הממברנה לארכה)

▶ אין קשר ישיר בין הסביבה הפנימית לחיצונית

▶ התקשרות לחומר מסוים

▶ שינוי מרחבי המאפשר מעבר

▶ חזרה לצורה המקורית

מעבר חומרים דרך הקרום

▶ הקרום משמש כגבול בין הסביבה התוך תאית לסביבה החוץ תאית

▶ עקרון ההומיאוסטזיס: שמירה על סביבה פנימית יציבה וקבועה, גם כאשר חלים שינויים בסביבה החיצונית

▶ ללא פעילות הקרום הסביבות ישתוו על ידי דיפוזיה ואוסמוזה

▶ לכן הקרום הוא בעל חדירות בררנית

מעבר חומרים דרך קרום התא – העברה סבילה

▶ העברה סבילה בדיפוזיה על פי מפל הריכוזים

▶ ישירות דרך הקרום

▪ מולקולות קטנות

▪ חסרות מטען חשמלי

▪ מסיסות בשומן

▶ דרך תעלות

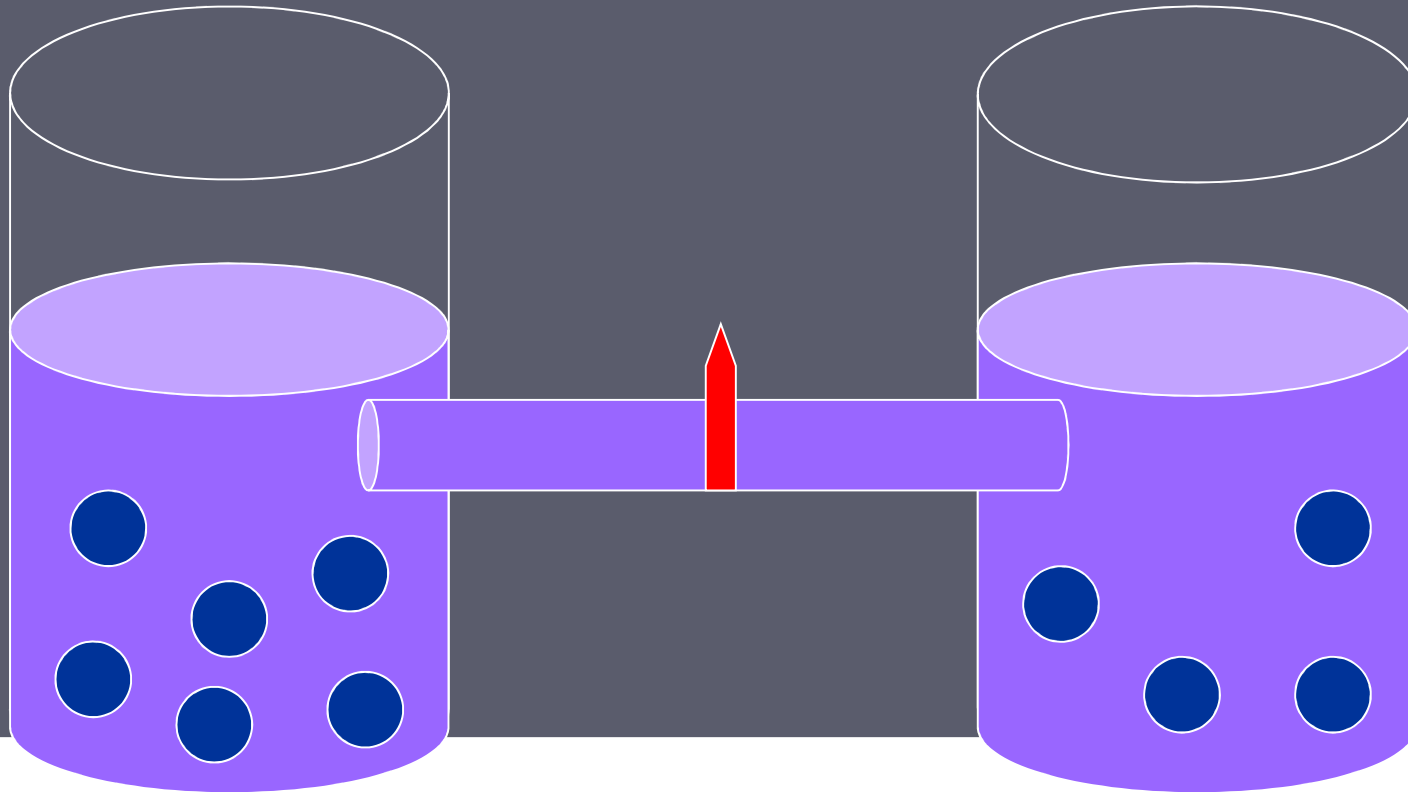
דיפוזיה

מעבר חומר ממקום בו ריכוזו גבוה למקום בו ריכוזו נמוך, ללא השקעת אנרגיה, עד להשוואת ריכוזים. ►

ומה יקרה? עכשיו?

ריכוז מלחים גבוה

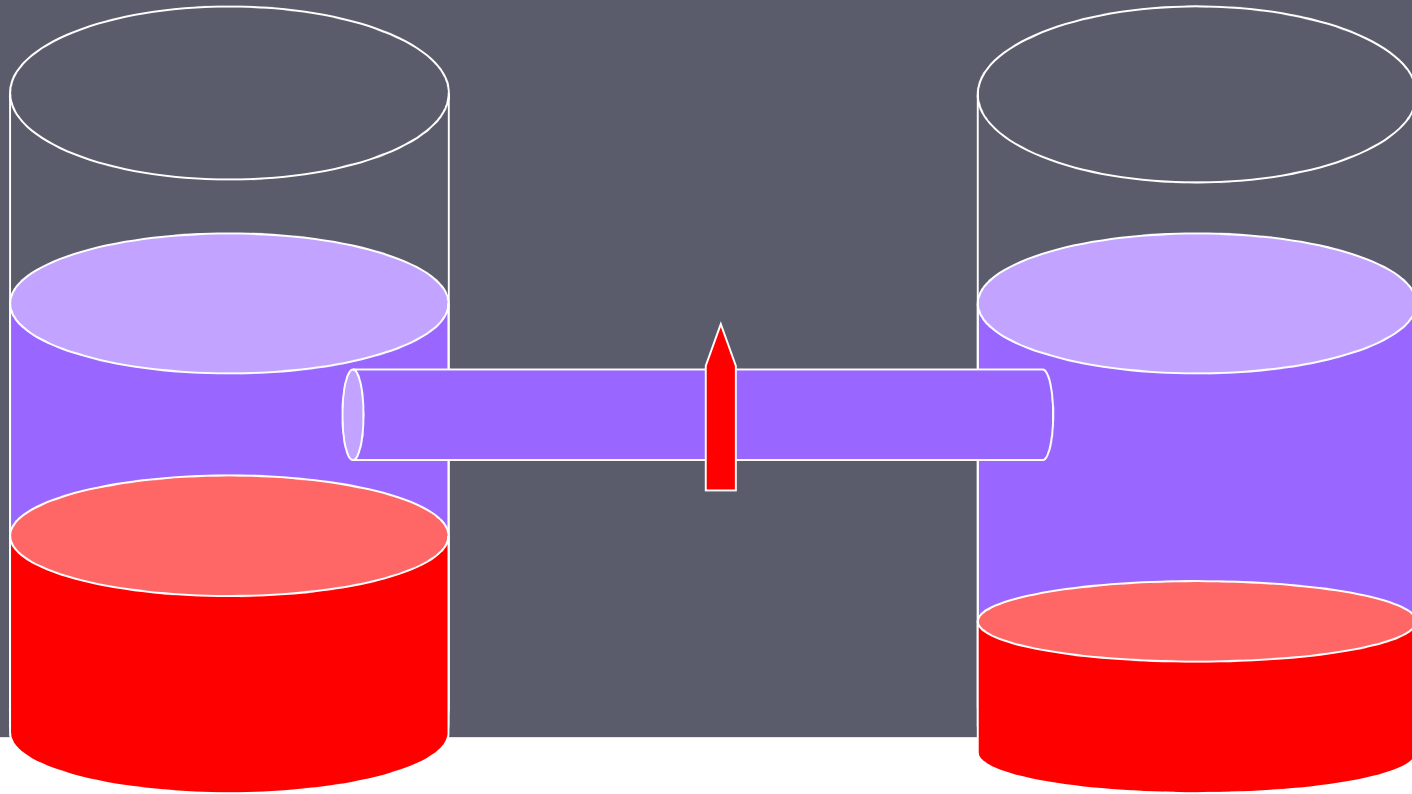
ריכוז מלחים נמוך

אוסמוזה

► מעבר של ממש (מים) ממקום בו ריכוזם גבוה (ריכוז מומס נמוך) למקום בו ריכוזם נמוך (ריכוז מומסים גבוה), דרך קרום בררני, ללא השקעת אנרגיה, עד להשוואת ריכוזים.

אוסמוזה

ומה יקרה
עכשיו?

ריכוז מלחים גבוה

ריכוז מלחים נמוך

גורמים המשפיעים על הדיפוזיה

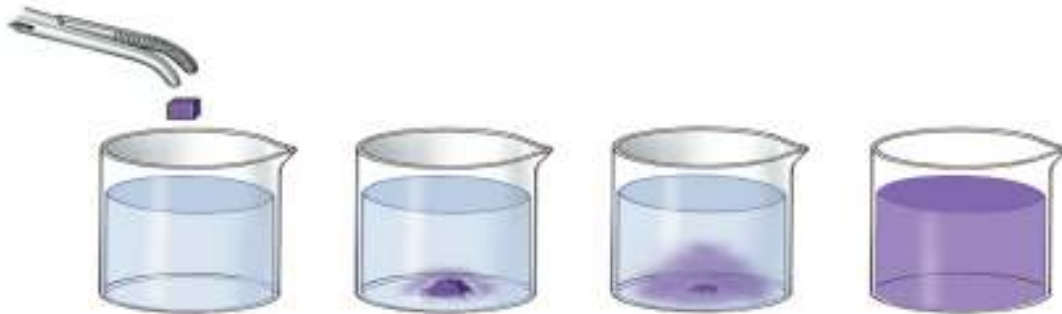
▶ תכונות הממברנה (עובי, מטען...)

▶ תכונות המולקולה (גודל, מטען...)

▶ גודל מפל הריכוזים (= הפרש בין הצדדים)

▶ שטח הממברנה (יחס שטח הפנים לנפח, זוכרים???)

▶ השקעת אנרגיה

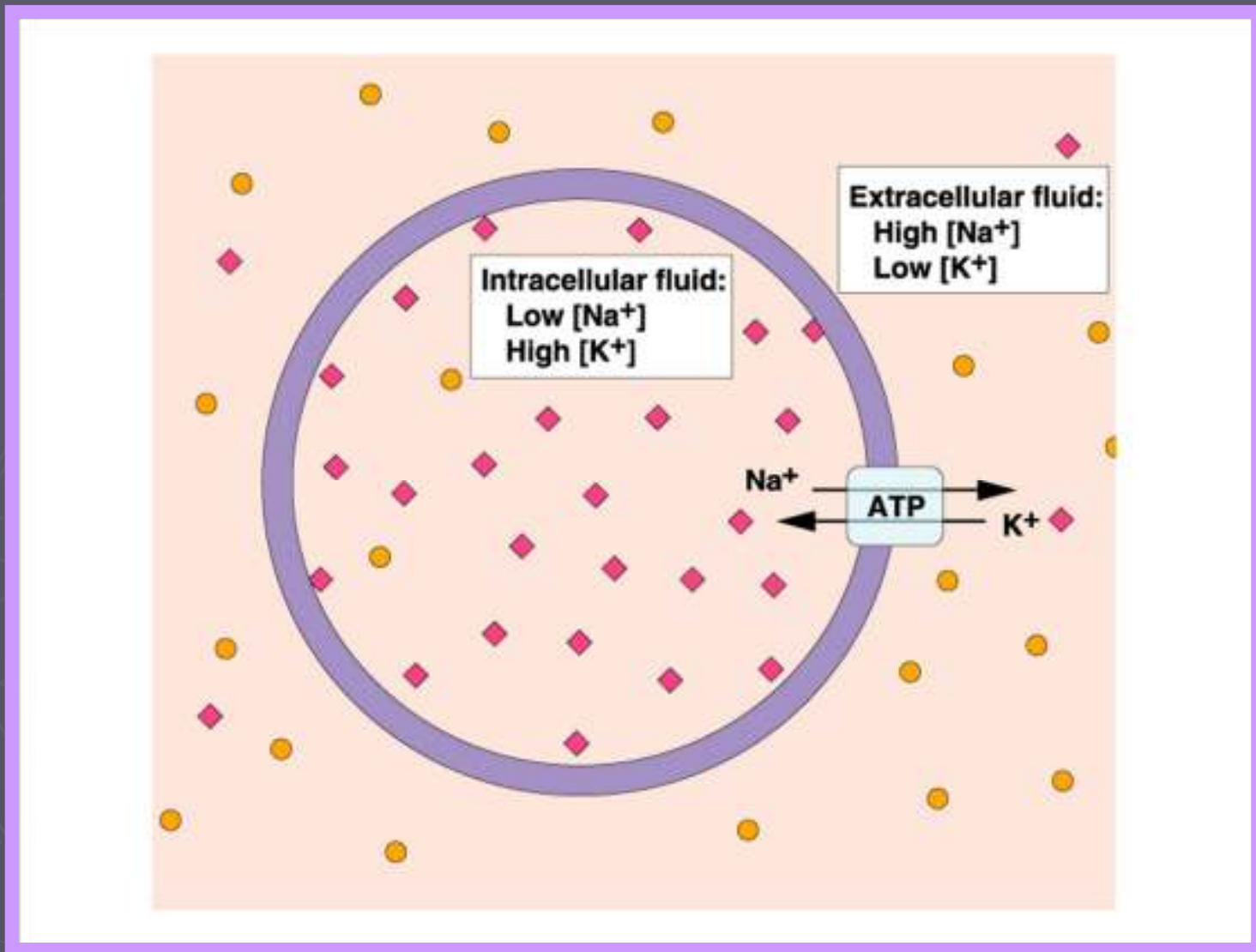
מעבר חומרים דרך קרום התא – העברה פעילה

▶ דרך נשאים

▶ כרוך בהשקעת אנרגיה

משאבות ספציפיות (מעבר ראשוני)

"תופסי טרמפ" (מעבר שניוני)

